

HÉTFORDÍTÓ

Azt mondja *Karl Johannes Nepomuk Schwarzenberg* — aki épp most állt be *Havel* elnök kabinetjébe —, hogy nem szabadna hülyének néznie az embereket. Vagy legalábbis illenék észrevenni — miként a HVG-ben olvasom —, „*hogy az emberek sokkal intelligensebbek, mint ahogy a politikusok feltételezik róla...*”

Már a bírák is?

Igy aztán nem csoda, hogy az ember naponta érzékeli, csakugyan hülyének nézik. Mert más a szó, és más a cselekedet. Példának okáért, egyesek és mások reggeltől estig, estétől reggelig demokráciáról, sajtószabadságról prédikálnak. Ám de a gyakorlatban, a leghaloványabb bíráló hangra törvényért kiáltanak, s előkaparják a legpártállamibb, 1974-es határozatot, hogy megregulazzák a „*liberális, bolsevista, plutokrata, hazátlanul bitang*” újságírókat. (Lásd, a hetek óta tartó sajtóvihart.)

De mondok mást! Nem is olyan régen, reggeltől estig, estétől reggelig a bíróságok függetlenségéről szónokoltak az igazságosság hívei. Mostanában viszont azt tapasztaljuk, hogy a nagy szavak mes-

Meglehet, az a baj, hogy nekünk nincsenek felvilágosult arisztokratáink. Olyasfajta bölcs-okos férfaiunk, akik „*nem a családi vagyon visszaszerzésének vágyától hajtva térnének vissza*” *Budapestre*, hanem, hogy józan belátásra, reális ország- és emberismeretre ösztönözzék a modorban amúgy roppantul arisztokratikus kormányzati fősegeket.

terei, éppen az Antall-kabinet felügyelete alá kívánják besorolni az ügyési szervezetet is —, a különböző megszorítási intézkedésekkel, kinevezést, fizetést meghatározó főhivatali dirigálással.

Igy aztán nem csoda, hogy az emberek attól rettegnek, ha az Antall-kormányának sikerül megszavaztatnia a parlamenttel a bíróságokról szóló törvényjavaslatot (miért ne sikerülne, hisz eddig is pontosan működött a frakciófegyelmes gombnyomogatás?), akkor löttek a pártatlanságnak... Végeredményben a végrehajtó hatalom még azt is meghatározhatná, hogy mely ügy után következhet büntetőeljárás, és ítélet — mint az „átkos” pártállami időkben. (Bizton mondom, ha ez a törvény bejön, nem lesz Foltányi, meg egyéb piszkos ügy...)

Parlamentari incidens

De maradjunk a pártatlanságnál... Most, hogy a parlament kellő emelkedettséggel törvénybe iktatta az 1956-os emlékérem adományozását — azonnal eszembe jutott

ifjabb Rajk László nagyon keserű levele, melyet *Zimányi Tibor* MDF-es képviselőtársának címezett. A *Recsket* is megjárta *Zimányi Tibor* ugyanis a politikai kárptólás

Különös pártatlanság

ügyében, emberinek és keresztényinek aligha nevezhető „pártatlansággal” a következőkkel illette ifjabb *Rajk László*: „*Az az ember, ott szemben, az ellenzék padsorában, ne is áldomjon az egymillió forintról, amit viszont én megkapok...*” Majd ezek után, igazi törvényhozói emelkedettséggel felvázolta — *Rajk kivégzett apjára is vonatkozó* —, elvi, kizáró okait. Miszerint, csak annak jár kárptólás „*aki Magyarországon függetlenségéért és demokratikus berendezkedéséért szenvedte el a fogság valamelyik formáját*”.

Tehát a kommunistákat akkor is ki kell zárni minden-

fajta „jóvátételből”, ha netalántán a kommunista bíróság ítélte halálra őket, hamis vádak, erőszakkal kicsikart vallomások alapján...

A „különös”, számomra kiábrándítóan megrázó parlamenti incidens után —, nem nehéz elképzelnem, micsoda procedúrákkal járhat majd az 1956-os emlékérem kiosztása. Megeshet, hogy némely potentátor ismét különbséget tesz majd justismord és justismord között, mintegy törvényesnek tekintve egyik-másik szabadságharcos (főként, ha kommunista volt) kivégzését.

Akár *Angyal István* kivégzését is.

Csodavárás

Most, hogy kissé megkésve, de elolvastam *Lukácsy András Felismerem-e Angyal Istvánt?* című fájdalmas, megrázó dokumentumát, szüntelenül gyötör a gondolat: vajon a posztumusz emlékérmek odaítélésénél hova, melyik kategóriába sorolják majd az egykori forradalmárt? Hisz az *Aushwitzot* is megjárta, alig harminc éves fiatalember mindvégig meggyőződéses kommunista volt. S halála valamiképpen tudatosan vállalt, némes halál volt. De ezt a halált nevezhetnének az öngyilkosság közvetett formájának is. Mert erkölcsi tartása „*nem engedett megalkodást alantas vádlóival szemben*”, és így szinte elébe ment a halálos ítéletnek.

De, hát hol vagyunk már 1956-tól? 1956 eszméje, legfeljebb „felejtetni való” kissé „kínos ügy” a mai hatalom számára. (Talán nem véletlen, hogy az egész ország el-

tökélt kézfogását jelképező 1989-es temetés első évfordulóját messzire elkerülték a kormánytagok.)

Manapság, már nem csupán „jogállamiságnyra” élünk egymástól, hanem olykor nem is nagyon értjük egymást, akár *Beckett Godotjának* hősei. (Hogy el ne felejtsem ezen a héten mutatja be *Beckett* darabját az egri *Gárdonyi Géza Színház*.)

Valamikor, a hetvenes évek közepén, *Eörsi István* arról beszélt, hogy csupán „*faramuci önvédelemből nevezzük abszurdnak*” *Beckett* remekművét... Manapság a fogó türelem, a gyűlölködés, a rossz közérzetünk idején, nagyon könnyen átélhetjük *Beckett* két, kiábrándult csodavárójának helyzetét... Már csak az a kérdés: mit bír el az ember? Mi biztosíthatja még ember voltát?

Gantner Ilona